

El pont del Diable

Pere Roura

S'esdevingué que un dia, Política, Salut, Física, Economia i Tècnica es trobaren en un bell indret prop de l'antiga Tarraco. Mentre pujaven pel fons de la petita vall, contemplaven els blocs de pedra que formaven els dos rengles d'arcs de l'imponent pont del Diable. Estaven totes meravellades del sòlid equilibri de la construcció, quan Tècnica s'exclamà tota orgullosa: «Molt em complau pensar en l'art dels antics enginyers romans, quan foren capaços d'emprendre tals treballs per proveir d'aigua la ciutat.» Física, qui es mostrava més consirosa, féu llavors aquest parlament: «Molt em meravella que tal obra fos necessària, puix ben conegut era ja dels grecs que l'aigua en repòs ateny el mateix nivell en tot lloc. Així, doncs, per què aquestes grans arcades per sostenir un petit canal, quan amb una canonada hauria bastat?» Aquestes paraules foren molt ben acollides per Política. Dreta davant la base d'un gros pilar del pont, explicava amb aires de suficiència: «I per què empetitir l'obra, quan la seva grandesa ens parla de qui en va ordenar la construcció? Heus aquí una bella mostra de la vanitat dels homes poderosos.»

Així estigueren debatent llongament si el pont del Diable era fruit de la ignorància o de les ànsies de notorietat i Economia preguntà en veu alta: «Si és veritat que, com diu Física, la ciència ja existia, podem acceptar, doncs, que no hi hagué en tot el vast Imperi un governador honorat disposat a fer-ne ús en bé del poble i de l'economia?» Fou aquesta la pregunta justa que deixondí Tècnica i la convidà a cercar pels racons amagats de la memòria. «Havia sentit a dir... potser ho havia llegit... Efectivament!» Digué, doncs, a les seves companyes: «Un sifó, una canonada oberta pels seus dos punts més alts, encara fa servei avui prop de Lugdunum, l'antiga ciutat de Lió, per salvar el desnivell d'unes quantes valls molt profundes. I em meravella, encara, com resolgueren contenir la naturalesa de l'aigua, que, en trobar-se presa a gran fondària, s'escapa i esbotza qualsevol esclatxa.»

Pujaren totes, pel marge més suau, fins dalt del pont i observaren l'aigua mansa que llepava el morter del canal. Llavors, Física, que no podia contenir la seva curiositat, preguntà com era possible lluitar contra la natural tendència de l'aigua. Era, justament, la reacció que

Tècnica esperava per deixar palès que la ciència necessita l'enginy si vol que la gent la conegui. Digué: «Molt trigaren els enginyers a trobar la solució. Amb grans planxes de plom feren canonades. Una dins l'altra, i encara una altra i una altra, fins a deu gruixos.» Totes quedaren meravellades i més encara quan Tècnica els recordava que el sifó de Lió encara feia servei.

Política se sentia triomfant, veient confirmada la futilitat del gran pont que ara tenien sota els peus. I en aquest estat hauria pres comiat de les companyes, si no hagués estat per Economia qui observava un gran sot a l'entrada del bosc. «Mireu, companyes, i escolteu atentes. Aquell clot fou, per temps, un forn de calç. Allí feien el ciment per al morter que soldava aquests grans carreus que tallaven a l'altre costat del turó. Fer el pont era, doncs, fàcil i molt més barat que la dita canonada, per a la qual s'havien de transportar grans quantitats de plom. Potser aquí rau la clau de volta d'aquests i molts altres ponts.» Molt plagueren a totes aquestes paraules i marxaren meravellades del poder que té l'economia a ordenar els treballs.

I Salut no digué res, puix era coneixedora que, amb sifó o sense, l'aigua podia prendre aquella part de l'aire que necessitava per a la salut de la gent mentre corria dins del canal pels indrets més planers.

Potser el lector és capaç d'identificar quina és «aquella part» que l'aigua pren de l'aire per mantenir-se potable?

Solució

Com bé explica el meu admirat professor Wagensberg en un escrit aparegut en aquesta revista sobre el tema dels aqüeductes, sense oxigen els organismes anaerobis progressen amb perill per a la salut pública. L'aigua es mantenia en bon estat gràcies al contacte continuat amb l'aire i al fet que, en tota la seva longitud, el canal de l'aqüeducte anava tapat.